

Vereniging van Estate Planners in het Notariaat®

Bastenakenstraat 130
1066 JG Amsterdam
info@epn-notaris.nl
KvK-nummer: 27181235

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de heer drs. S. Dekker, minister voor Rechtsbescherming
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Tevens per e-mail: s.dekker@minjenv.nl

Amsterdam, 23 maart 2020

Betreft : oproep voor noodwet testen op afstand ("Skypetestament")
Kopie aan : De Vaste commissie Justitie en Veiligheid van
de Tweede Kamer der Staten Generaal,
cie.jv@tweedekamer.nl

Geachte heer Dekker,

De Vereniging van Estate Planners in het Notariaat (EPN) signaleert dat als gevolg van de coronacrisis op dit moment een steeds groter wordende groep mensen geen testament meer kan maken, terwijl juist nu de behoefte om een testament te hebben toeneemt.¹ Het gaat hierbij met name om mensen in verpleeghuizen, ziekenhuizen en mensen die zich in thuisisolatie bevinden. Maar ook bij mensen die zich niet op een geïsoleerde plaats bevinden, bestaat vanwege het coronavirus de sterke behoefte – zowel vanuit de burger (testateur) als vanuit het notariaat – om gedurende deze crisissituatie een testament op afstand te passeren, bijvoorbeeld via Skype of een andere videobelverbinding.² Op die manier wordt de verspreiding van het virus beperkt en kan de continuïteit van de notariële dienstverlening op termijn het beste worden gewaarborgd.

---

¹ Dit raakt aan het ongestoorde recht op vrije beschikking over de eigen goederen wordt beschermd door artikel 1 Eerste Protocol bij het EVRM.

² Waar hierna gesproken wordt over een "Skypetestament" is ook iedere andere vorm van videobellen bedoeld, als er maar sprake is van een audio- en videoverbinding van voldoende kwaliteit.

Voor een Skypetestament ontbreekt op dit moment echter een wettelijke basis.

Oproep tot een noodwet

De EPN verzoekt en roept de regering daarom op om zo snel mogelijk een noodwet af te kondigen die gedurende deze crisissituatie het passeren van een Skypetestament mogelijk maakt. Alleen op die manier kan aan burgers van wie het onzeker is of zij het coronavirus overleven rechtszekerheid worden geboden ten aanzien van de juridische geldigheid van hun testament. Daarbij kan worden gedacht aan een testament dat binnen een half jaar nadat de crisissituatie is geëindigd alsnog “lijfelijk” bij de notaris bekrachtigd wordt, zoals dat thans ook in artikel 4:107 BW is bepaald voor noodtestamenten.³

Zo’n wet kan bovendien voorkomen dat de rechterlijke macht in de toekomst (verder) overbelast wordt door procedures over de geldigheid van testamenten die in deze crisissituatie gemaakt zijn.

De Vereniging Erfrecht Advocaten Nederland (VEAN) onderschrijft de urgentie van het door EPN gesignaleerde probleem en ondersteunt het ter zake genomen initiatief tot het doen van een oproep aan de regering.

Hieronder wordt uiteengezet wat thans het wettelijk kader is en waarom dat in de huidige crisissituatie ontoereikend is.

Huidige wettelijk kader bij een gewoon testament

Een testament wordt normaal gesproken gemaakt bij notariële akte.⁴ Uitgangspunt in de wet⁵ is dat de testateur *lijfelijk aanwezig* is als het testament voor de notaris passeert: de testateur “verschijnt voor” de notaris.⁶ Verschijnen op een beeldscherm, bijvoorbeeld via Skype, Whatsapp of Facetime, is niet toereikend. Dat betekent dat het passeren van een testament via beeldbellen op dit moment geen wettelijke basis heeft. Dat is in deze crisissituatie zeer onwenselijk, omdat mensen juist nu hun zaken goed willen regelen voor als zij onverhoopt op korte termijn overlijden.

---

³ Vgl. artikel 4:201 BW.

⁴ Vgl. artikel 4:94 BW.

⁵ Vgl. artikel 43 lid 4 Wet op het notarisambt.

⁶ Daaronder valt ook de situatie dat de notaris naar bijvoorbeeld een zieke of bejaarde testateur toegaat. De notaris verschijnt dan strikt genomen voor de testateur (in plaats van andersom), maar dat is juridisch geen enkel probleem.

Er wordt door sommigen binnen de beroepsgroep gesuggereerd dat de notaris in deze crisissituatie tóch via beeldbellen een testament zou kunnen maken, in de hoop dat het testament ondanks het niet-lijfelijk verschijnen toch het beoogde rechtsgevolg zal hebben.⁷ Mede vanwege het onomkeerbare gevolg als de uiterste wil niet in een akte is vastgelegd, kan de gedachte bij de notaris en de testateur zijn: “iets is beter dan niets”.

Het bestuur van de EPN is van mening dat de wet⁸ op dit moment niet de mogelijkheid biedt om een testament via Skype te passeren. Een dergelijk testament mist authenticiteit en is, alle goede bedoelingen ten spijt, niet geldig.

Dit standpunt wordt onderschreven door de Wetenschappelijke adviesraad van de EPN, bestaande uit mr. P. Blokland, prof. dr. B.E. Reinhartz (Universiteit van Amsterdam), mr. F.A.M. Schoenmaker, prof. dr. F. Sonneveldt (Universiteit Leiden) en prof. dr. A.H.N. Stollenwerck (emeritus hoogleraar Vrije Universiteit Amsterdam), alsmede door een aantal hoogleraren notarieel recht en burgerlijk recht, onder wie prof. mr. drs. J.W.A. Biemans (Universiteit Utrecht), prof. mr. W.G. Huijgen (Universiteit Leiden), prof. mr. dr. W.D. Kolkman (Rijksuniversiteit Groningen), prof. mr. M.J.A. van Mourik (emeritus hoogleraar Radboud Universiteit Nijmegen) en prof. mr. A.J.M. Nuytinck (Radboud Universiteit Nijmegen en Erasmus Universiteit Rotterdam).

Onbruikbare wettelijke alternatieven

De wetgever heeft in het verleden nagedacht over de situatie dat het normale verkeer tussen de testateur en de notaris verboden of verbroken is als gevolg van rampen, crises, gevechtshandelingen, besmettelijke ziekten of andere buitengewone omstandigheden. In dat geval kan de testateur op grond van artikel 4:102 BW namelijk ook een testament maken bij andere functionaris, zoals een burgemeester of een officier van de brandweer. Maar dat lost het probleem in dit geval niet op, want ook deze functionarissen zullen zich niet aan het virus willen en mogen blootstellen. Denkbaar is nog dat de minister medewerkers van verpleeg- en ziekenhuizen benoemt tot “bevoegde ambtenaar” in de zin van artikel 4:102 BW; zij bevinden zich immers al bij de testateur in de buurt. Maar zij hebben op dit moment hun handen

---

⁷ De gedachte daarbij is dat de notaris dan in de akte zou kunnen vermelden dat de testateur heeft verklaard dat hij vanwege besmettingsgevaar niet zelf tot ondertekenen in staat was, maar artikel 43 lid 4 Wet op het notarisambt biedt hiervoor, naar de letter en de wetsgeschiedenis, geen juridische basis.

⁸ Boek 4 Burgerlijk Wetboek en de Wet op het notarisambt.

overvol aan de patiëntenzorg. Een aantal betrokken artsen heeft inmiddels aan de EPN bevestigd dat zij hierin absoluut geen rol willen en kunnen spelen. De EPN acht het om meerdere redenen onverstandig dat de schaarse capaciteit van medisch personeel op dit moment wordt ingezet voor juridische taken.

De wetgever biedt in artikel 4:95 BW nog een tweede mogelijkheid, namelijk dat de testateur zélf een testament opstelt en dat bij de notaris in bewaring geeft. Ook daar is het uitgangspunt van de wetgever echter dat de testateur zijn testament *persoonlijk* aan de notaris ter hand stelt, daarbij een verklaring aflegt en een akte van bewaargeving ondertekent; dit alles dus in aanwezigheid van een notaris. *Als* dit al op afstand mogelijk zou zijn, hetgeen juridisch zeer twijfelachtig is, is dat in de praktijk geen bruikbare oplossing.

Tot slot

De EPN is graag bereid om de regering te helpen bij het voorbereiden van een dergelijke noodwet, zodat op zo kort mogelijke termijn rechtszekerheid kan worden geboden in deze onzekere tijden.

Met hoogachting en vriendelijke groet,

mr. C.H. (Niels) Baas
voorzitter